

Образложење

Правни основ

Правни основ за доношење ове уредбе садржан је у одредби члана 41а став 2. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05-исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12-УС, 72/12, 7/14-УС, 44/14, 30/18-др. закон и 71/21) којом је прописано да се заштићено подручје I категорије проглашава актом Владе Републике Србије.

Одредбом члана 6. став 1. Закона о министарствима („Службени гласник РС”, бр. 128/20 и 116/22), прописано је да Министарство заштите животне средине, између осталог, обавља послове државне управе који се односе на заштиту природе.

Разлози за доношење уредбе

Проглашењем заштите Специјалног резервата природе „Мојстирско-Драшке планине” обезбеђује се: очување јединственог комплекса станишта; висок диверзитет флоре и фауне са бројним заштићеним, ретким и угроженим врстама; специфични геоморфолошки, геолошки, хидрогеолошки, хидролошки и климатски феномени, карактеристична физиономија пејзажа, као и добро очуван традиционални, изворни и аутохтони начин живота.

Ендемичне врсте представљају посебну карактеристику Мојстирско-Драшких планина и од великог су значаја за сагледавање историјског развоја биљног света ове области. Међу Балканским ендемитима утврђено је присуство 51 биљног таксона

Свакако једну од највећих вредности овога подручја чине и шуме смрче, јеле и букве које су једне од најраспрострањенија шумских заједница на подручју Мојстирско-Драшких планина.

На основу досадашњих истраживања евидентирано је 124 врста птица, што представља 36,08% укупног диверзитета птица у Србији. Овакав диверзитет птица је присутан и поред чињенице да на овом подручју нема већих водених станишта која по правилу прати велика разноврсност птица, нарочито птица водених станишта (патке, гуске, чапље, гњурци, шљукарице). Највећи део евидентираних врста птица имају статус гнездарица (109) или могућих/вероватних гнездарица (7), што чини укупно 116 врста, а мањи број врста нису гнездарице подручја и виђају се редовно током целе године или само током сеобе, зимовања и лутања (8 врста).

Међу представницима фауне водоземаца и гмизаваца Мојстирско-Драшких планина среће се велики број врста које насељавају изузетно мала подручја. Од укупног броја врста ове групе који за подручје целе Србије износи око 45, на простору Мојстирско-Драшких планина забележено је присуство око 20 врста. Још једна карактеристика везана за ове две групе је и то да се неке врсте могу наћи само на јако малом простору и нигде више у Србији. Такав случај је са једном врстом змије (планински шарган, *Vipera ursinii*). Ова врста је некада имала много веће распрострањење али сада се може срести само на обронцима Шар планине и Мојстирско-Драшких планина. Од других битних врста са аспекта заштите за високопланински регион карактеристична врста је шарка (*Vipera berus*), а у нижим деловима среће се поскок (*Vipera ammodytes*).

На подручју Мокре горе је до сада регистровано присуство најмање 41 врсте сисара. Овом броју треба придодати и врсте које припадају реду слепих мишева (Chiroptera), фаунистичке групе која је у Србији још увек недовољно истражена, па се за сада може говорити о 12 врста чије је присуство утврђено на предметном подручју.

У односу на укупан број од 24 забележене врсте риба у Ибру и притокама узводно од акумулације Газиводе до границе са Црном Гором, евидентирано је 12 врста. У самој акумулацији је присутно 16 врста, од чега су само 4 врсте присутне и у водотоцима (уклија, поточна мрена, клен и Кеслерова кркуша).

Сагласно Закону о заштити природе на основу изнетих природних вредности, значаја и вредновања предметног подручја, као и на научној и стручној основи изнетој у студији заштите, стекли су се услови за заштиту овог природног добра.

Завод за заштиту природ Србије, сходно одредбама члана 42. Закона о заштити природе, припремио је и доставио Министарству заштите животне средине Студију заштите Парк природе „Мојстирско-Драшке планине”, као стручно-документациону основу за израду акта о проглашењу заштићеног подручја. Оценивши да су налази Завода стручно оправдани и целисходни, а предлози правно основани, Министарство је у складу са одредбама члана 43. Закона о заштити природе обавестило јавност о Нацрту уредбе о проглашењу Парк природе „Мојстирско-Драшке планине”, односно обезбедило јавни увид и организовало јавну расправу за наведену документацију.

С обзиром на то да је спроведен поступак јавног увида и јавне расправе, као и да су заштићена подручја добра од општег интереса, сматрамо сврсисходним да се покрене процедура доношења ове уредбе, која у складу са Пословником Владе, започиње достављањем текста Предлога уредбе на мишљење надлежним министарствима.

Објашњење решења предложених уредбом

У члану 1. утврђују се генерални положај и одлике, категорија, врста и назив заштићеног подручја.

У члану 2. утврђују се основне вредности подручја и циљеви заштите.

У члану 3. утврђују се положај и површина подручја у односу на територијално-административну поделу.

У члану 4. утврђују се површине и локалитети са режимима заштите I, II и III степена.

У чл. 5., 6. и 7. утврђују се радови и активности који су забрањени и ограничени, односно дозвољени на површинама на којима је прописан режим заштите I, II и III степена.

У члану 8. одређује се управљач заштићеног подручја и утврђују његова основна овлашћења и обавезе. За управљача се предлаже Јавно предузеће „Србијашуме”.

Министарство је утврдило да предложени управљач у потпуности испуњава прописане услове за управљача заштићеног подручја, располаже респективним искуствима на пословима очувања и презентације природних вредности и стално је присутно на заштићеном подручју и његовој околини.

У члану 9. утврђена је обавеза управљача да у року од 10 месеци донесе План управљања за период од 10 година, наведена су министарства од којих се прибавља мишљење у поступку давања сагласности и одређен оквирни садржај годишњег програма на основу кога управљач обавља послове у времену до доношења плана управљања.

У члану 10. утврђен је рок од шест месеци за доношење Правилника о унутрашњем реду и чуварској служби.

У члану 11. утврђен је рок од годину дана за обележавање заштићеног подручја.

У члану 12. утврђује се обавеза управљача да у року од две године израдити софтвереско решење о природним и створеним вредностима, непокретностима, активностима и другим подацима од значаја за управљање и непокретностима као

кључном алату за планирање и праћење послова управљања и промена на заштићеном подручју.

У члану 13. даје се могућност за проглашење рибарског подручја у оквиру граница Парка природе „Мојстирско-Драшке планине”, на основу претходно прибављене сагласности министра, у складу са законом којим се уређује заштита и одрживо коришћење рибљег фонда.

У члану 14. утврђује се обавеза управљача да у складу са законом који дефинише накнаде за коришћење јавних добара донесе одговарајући акт.

У члану 15. утврђује се обавеза формирања Савета корисника у циљу међусобне сарадње и обезбеђивања интереса локалног становништва и других корисника заштићеног подручја.

У члану 16. забране и ограничења прописане овом уредбом, не односе се на војне објекте, комплексе, инсталације и приступне путеве, који су изграђени или се планирају градити за потребе Војске Србије, као и активности које Војска Србије изводи или ће изводити за потребе одбране Републике Србије.

У члану 17. наводе се основни извори средстава за финансирање заштићеног подручја односно плана управљања, сходно члану 69. Закона о заштити природе.

У члану 18. усаглашавања планова, програма и основа са уредбом и планом управљања.

У члану 19. прописано је да ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Анализа ефеката уредбе

Доношењем уредбе остварује се низ позитивних ефеката у домену циљева утврђених Просторним планом Републике Србије, стратешким документима у области заштите природе, животне средине и одрживог развоја и међународним уговорима и програмима, а пре свега повећање површине заштићених подручја и заштита биодиверзитета и геодиверзитета, посебно еколошки значајних подручја.

Концепт заштите исказан је кроз режиме заштите I, II и III степена, на којима се спроводи заштита ради очувања и унапређења природних вредности, посебно кроз мере управљања популацијама дивљих биљака и животиња, одржање и побољшање услова у природним стаништима и традиционално коришћење природних ресурса.

Финансијска средства потребна за спровођење уредбе

Средства потребна за спровођење ове уредбе у 2024. години обезбеђена су Законом о буџету Републике Србије за 2024. годину („Службени гласник РС“, бр. 92/23 и 79/24), у износу од 5.000.000,00 динара на Разделу 25 - Министарства заштите животне средине, Глава 25.0 – Министарство заштите животне средине, Програм 0405 – Заштита природе и климатске промене, Функција 560 – Заштита животне средине неklasификована на другом месту, Програмска активност 0002 – Подстицаји за програме управљања заштићеним природним добрима од националног интереса, Економска класификација 451 – Субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама.

Средства за 2025. и 2026. годину биће обезбеђена у оквиру лимита на разделу Министарства надлежног за послове заштите животне средине.

